Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 8ης Μαρτίου 2017**

«Προδικαστική παραπομπή — Περιβάλλον — Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση — Οδηγία 2003/87/ΕΚ — Άρθρο 3, στοιχείο α′ — Άρθρα 11 και 12 — Παύση λειτουργίας εγκαταστάσεων — Επιστροφή των μη χρησιμοποιηθέντων δικαιωμάτων — Περίοδος 2008-2012 — Μη καταβολή αποζημιώσεως — Οικονομία του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων»

Στην υπόθεση C-321/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Cour constitutionnelle (Συνταγματικό Δικαστήριο, Λουξεμβούργο) με απόφαση της 19ης Ιουνίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Ιουνίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

ArcelorMittal Rodange et Schifflange SA

κατά

Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. da Cruz Vilaça (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η ArcelorMittal Rodange et Schifflange SA, εκπροσωπούμενη από τον G. Loesch, avocat,

— η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την D. Holderer, επικουρούμενη από τον P. Kinsch, avocat,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους E. White, A. Buchet και K. Mifsud-Bonnici,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Ιουλίου 2016,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2003, L 275, σ. 32), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 219/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2009 (ΕΕ 2009, L 87, σ. 109) (στο εξής: οδηγία 2003/87).

2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της ArcelorMittal Rodange et Schifflange SA (στο εξής: ArcelorMittal) και του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου όσον αφορά τη νομιμότητα της αποφάσεως του ministre délégué au Développement durable et aux Infrastructures (αναπληρωτή υπουργού Αειφόρου Αναπτύξεως και Υποδομών) με την οποία επιβλήθηκε στην ανωτέρω εταιρία η επιστροφή, χωρίς καταβολή αποζημιώσεως, 80 922 μη χρησιμοποιηθέντων δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2003/87, αυτή «καθιερώνει ένα σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας […] προκειμένου να προωθήσει τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά τρόπο αποδοτικό από πλευράς κόστους και οικονομικώς αποτελεσματικό».

4 Το άρθρο 3, στοιχείο α′, της ανωτέρω οδηγίας ορίζει ως «δικαίωμα» εκπομπών «το δικαίωμα εκπομπών ενός τόνου ισοδύναμου διοξειδίου του άνθρακα κατά τη διάρκεια καθορισμένης περιόδου, το οποίο ισχύει μόνο για τους σκοπούς της τήρησης των απαιτήσεων της παρούσας οδηγίας και το οποίο μπορεί να μεταβιβάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας».

5 Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Ο φορέας εκμετάλλευσης ενημερώνει την αρμόδια αρχή για κάθε σχεδιαζόμενη αλλαγή της φύσης ή της λειτουργίας, ή κάθε επέκταση της εγκατάστασης η οποία μπορεί να απαιτεί ενημέρωση της άδειας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Κατά περίπτωση, η αρμόδια αρχή αναπροσαρμόζει την άδεια. Αν υπάρχει αλλαγή στην ταυτότητα του φορέα, η αρμόδια αρχή ενημερώνει την άδεια ώστε να περιληφθεί το όνομα και η διεύθυνση του νέου φορέα.»

6 Το άρθρο 9 της οδηγίας 2003/87 προβλέπει την κατάρτιση, από κάθε κράτος μέλος, εθνικού σχεδίου κατανομής δικαιωμάτων (στο εξής: ΕΣΚ). Συγκεκριμένα, οι παράγραφοι 1 και 3 προβλέπουν τα εξής:

«1. Για κάθε περίοδο που αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφοι 1 και 2, κάθε κράτος μέλος καταρτίζει εθνικό σχέδιο με τη συνολική ποσότητα δικαιωμάτων που σκοπεύει να κατανείμει για την περίοδο αυτή και τον τρόπο κατανομής. Το σχέδιο βασίζεται σε αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των τυχόν παρατηρήσεων του κοινού. Με την επιφύλαξη της Συνθήκης [ΕΚ], η Επιτροπή διατυπώνει, το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2003, κατευθύνσεις για την εφαρμογή των κριτηρίων που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ.

[…]

3. Εντός τριμήνου από την κοινοποίηση [ΕΣΚ] από κράτος μέλος βάσει της παραγράφου 1, η Επιτροπή μπορεί να απορρίψει το [ΕΣΚ] αυτό ή οποιαδήποτε πτυχή του για λόγους μη συμβατότητας με τα κριτήρια του παραρτήματος ΙΙΙ ή με το άρθρο 10. Το κράτος μέλος λαμβάνει απόφαση βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 1 ή 2 μόνον εάν οι προτεινόμενες τροποποιήσεις γίνουν αποδεκτές από την Επιτροπή. Κάθε απορριπτική απόφαση της Επιτροπής αιτιολογείται.»

7 Το άρθρο 11, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 2003/87 προβλέπει τα εξής:

«2. Κατά την πενταετή περίοδο που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2008, και για κάθε μετέπειτα πενταετή περίοδο, κάθε κράτος μέλος αποφασίζει τη συνολική ποσότητα δικαιωμάτων που θα κατανείμει για την εν λόγω περίοδο και αρχίζει τη διαδικασία κατανομής των δικαιωμάτων στο φορέα εκμετάλλευσης κάθε εγκατάστασης. Η απόφαση λαμβάνεται δώδεκα τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη της σχετικής περιόδου και βασίζεται στο [ΕΣΚ] του που έχει καταρτισθεί βάσει του άρθρου 9 και σύμφωνα με το άρθρο 10, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τυχόν παρατηρήσεις του κοινού.

[…]

4. Η αρμόδια αρχή εκχωρεί μέρος των συνολικών δικαιωμάτων ποσότητας εκπομπών ανά έτος της περιόδου που αναφέρεται στις παραγράφους 1 ή 2 έως τις 28 Φεβρουαρίου του οικείου έτους.»

8 Το άρθρο 12, παράγραφοι 1 και 3, της ως άνω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να μπορούν να μεταβιβάζονται δικαιώματα μεταξύ:

α) προσώπων εντός της Κοινότητας·

[…]

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο φορέας εκμετάλλευσης κάθε εγκατάστασης να παραδίδει μέχρι τις 30 Απριλίου κάθε έτους αριθμό δικαιωμάτων που αντιστοιχεί στις συνολικές εκπομπές από την εν λόγω εγκατάσταση κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, όπως έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 15 και στη συνέχεια τα εν λόγω δικαιώματα να ακυρώνονται.»

9 Το άρθρο 13, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα δικαιώματα ισχύουν για εκπομπές πραγματοποιούμενες κατά τη διάρκεια της περιόδου του άρθρου 11 παράγραφος 1 ή 2 για την οποία εκχωρούνται.»

10 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/87 προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν την κατάρτιση και την τήρηση μητρώου προς επακριβή καταγραφή της εκχώρησης, της κατοχής, της μεταβίβασης και της ακύρωσης δικαιωμάτων. Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν τα μητρώα τους στα πλαίσια ενός ενιαίου συστήματος μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη.»

Το λουξεμβουργιανό δίκαιο

11 Το άρθρο 16 του Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«Κανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για λόγους δημόσιας ωφέλειας και στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον νόμο και έναντι δίκαιης αποζημιώσεως για την απώλειά της.»

12 Η οδηγία 2003/87 μεταφέρθηκε στο λουξεμβουργιανό δίκαιο με τον loi du 23 décembre 2004, établissant un système d'échange de quotas d'émission de gaz à effet de serre (νόμο της 23ης Δεκεμβρίου 2004, για τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου) (*Mémorial* A 2004, σ. 3792, στο εξής: νόμος του 2004). Οι παράγραφοι 2 και 4 του άρθρου 12 του ανωτέρω νόμου προβλέπουν τα εξής:

«2. Κατά την πενταετή περίοδο που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2008 και για κάθε επόμενη πενταετή περίοδο, ο υπουργός καθορίζει τη συνολική ποσότητα δικαιωμάτων που θα κατανείμει για την εν λόγω περίοδο και κινεί τη διαδικασία κατανομής των δικαιωμάτων αυτών στον φορέα εκμεταλλεύσεως κάθε εγκαταστάσεως. Ο υπουργός αναλαμβάνει την πρωτοβουλία αυτή δώδεκα τουλάχιστον μήνες πριν από την αρχή της οικείας περιόδου, με βάση το εθνικό σχέδιο κατανομής που καταρτίζεται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10.

[…]

4. Ο υπουργός χορηγεί μέρος των συνολικών δικαιωμάτων ποσότητας εκπομπών ανά έτος της περιόδου που αναφέρεται στις παραγράφους 1 ή 2 έως τις 28 Φεβρουαρίου του οικείου έτους.»

13 Το άρθρο 13, παράγραφος 6, του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«Η διακοπή της εκμεταλλεύσεως μιας ολόκληρης εγκαταστάσεως ή μέρους εγκαταστάσεως κοινοποιείται αμελλητί στον υπουργό. Ο υπουργός αποφασίζει αν θα επιστραφεί το σύνολο ή μέρος των δικαιωμάτων που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί.»

14 Όσον αφορά την περίοδο 2008-2012, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου κατάρτισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9 της οδηγίας 2003/87, το ΕΣΚ του. Το εν λόγω ΕΣΚ εγκρίθηκε από την Επιτροπή με τις από 29 Νοεμβρίου 2006 και 13 Ιουλίου 2007 αποφάσεις. Στη σελίδα 7 του εν λόγω ΕΣΚ προβλέπεται, κατ' ουσίαν, ότι, σε περίπτωση αποξηλώσεως ή παύσεως λειτουργίας εγκαταστάσεως, τα δικαιώματα δεν κατανέμονται για το επόμενο έτος.

Η υπόθεση της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

15 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία της υποθέσεως, ο ministre de l'Environnement (υπουργός Περιβάλλοντος) κατένειμε στην ArcelorMittal, για την περίοδο 2008-2012, συνολική ποσότητα 405 365 δικαιωμάτων εκπομπής αερίων. Όσον αφορά το έτος 2012, ο εν λόγω υπουργός, στις 22 Φεβρουαρίου 2012, εκχώρησε στην ArcelorMittal, για καταχώριση στο εθνικό μητρώο, 81 073 δικαιώματα για την εγκατάσταση της εν λόγω εταιρίας στη Schifflange (Λουξεμβούργο).

16 Στις 23 Απριλίου 2012, η ArcelorMittal ζήτησε εγγράφως από τον υπουργό διακοπή των περιβαλλοντικών ελέγχων, για τον λόγο ότι οι δραστηριότητες της προαναφερθείσας εγκαταστάσεως στη Schifflange είχαν ανασταλεί επ' αόριστον από το τέλος του 2011.

17 Με απόφαση της 6ης Ιουνίου 2013, ο αναπληρωτής υπουργός Αειφόρου Αναπτύξεως και Υποδομών, αφενός, μείωσε το σύνολο των κατανεμημένων στην εν λόγω εταιρία δικαιωμάτων εκπομπής αερίων για την περίοδο 2008-2012 και, αφετέρου, ζήτησε την επιστροφή, χωρίς αποζημίωση, 80 922 δικαιωμάτων εκπομπής αερίων (στο εξής: επίδικα δικαιώματα). Το εν λόγω μέτρο, το οποίο ελήφθη ιδίως βάσει του άρθρου 13, παράγραφος 6, του νόμου του 2004, εδικαιολογείτο λόγω της δηλώσεως της ArcelorMittal σχετικά με την αναστολή, από το τέλος του 2011, των δραστηριοτήτων της εγκαταστάσεώς της στη Schifflange.

18 Στις 8 Ιουλίου 2013, η ArcelorMittal υπέβαλε αίτηση θεραπείας κατά της υπουργικής αποφάσεως της 6ης Ιουνίου 2013, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2013. Το tribunal administratif (διοικητικό δικαστήριο, Λουξεμβούργο), ενώπιον του οποίου η εν λόγω εταιρία

προσέφυγε κατά της ως άνω αποφάσεως, αποφάσισε, στις 17 Δεκεμβρίου 2014, να υποβάλει στο Cour constitutionnelle (Συνταγματικό Δικαστήριο, Λουξεμβούργο) αίτηση προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με τη συμβατότητα του άρθρου 13, παράγραφος 6, του νόμου του 2004 προς το άρθρο 16 του Συντάγματος. Συγκεκριμένα, κατά το tribunal administratif (διοικητικό δικαστήριο), τυχόν επιστροφή, χωρίς αποζημίωση, των επίδικων δικαιωμάτων θα ισοδυναμούσε, εκ του αποτελέσματος, με παράνομη στέρηση ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι τα επίδικα δικαιώματα κατανεμήθηκαν και καταχωρίσθηκαν στο εθνικό μητρώο και, κατά συνέπεια, κατέστησαν περιουσιακά στοιχεία της ArcelorMittal. Το Cour constitutionnelle (Συνταγματικό Δικαστήριο) διερωτάται επί της συμβατότητας του άρθρου 13, παράγραφος 6, του νόμου του 2004 προς την οδηγία 2003/87, καθόσον η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να μην συνάδει προς την οικονομία του συστήματος που θεσπίζει η εν λόγω οδηγία.

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour constitutionnelle (Συνταγματικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι το άρθρο 13, παράγραφος 6, του [νόμου του 2004], καθόσον επιτρέπει στον αρμόδιο υπουργό να αξιώνει την επιστροφή, χωρίς πλήρη ή μερική αποζημίωση, των δικαιωμάτων που έχουν μεν χορηγηθεί σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφοι 2 και 4, του ίδιου νόμου, αλλά δεν έχουν χρησιμοποιηθεί, σύμφωνο με την οδηγία [2003/87], και ειδικότερα με την οικονομία του προβλεπόμενου από την οδηγία συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων (το ερώτημα περιλαμβάνει και το ζήτημα αν τα δικαιώματα που έχουν χορηγηθεί, αλλά δεν έχουν χρησιμοποιηθεί, μπορούν να χαρακτηριστούν ως αγαθά, καθώς και το ζήτημα αν τίθεται θέμα επιστροφής τους και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το ζήτημα του νομικού χαρακτηρισμού της επιστροφής αυτής);»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

20 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν η οδηγία 2003/87 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική διάταξη η οποία επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να απαιτούν την επιστροφή, χωρίς αποζημίωση, δικαιωμάτων εκπομπής αερίων τα οποία χορηγήθηκαν, αλλά δεν χρησιμοποιήθηκαν από ορισμένο φορέα εκμεταλλεύσεως.

21 Επιπροσθέτως, το εν λόγω δικαστήριο ερωτά εάν τα επίδικα δικαιώματα δύνανται να χαρακτηριστούν ως δικαιώματα εκπομπής, υπό την έννοια της οδηγίας 2003/87, και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποια είναι η νομική φύση των ως άνω δικαιωμάτων.

22 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του υποβληθέντος ερωτήματος, υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων που θεσπίζει η οδηγία 2003/87 βασίζεται σε οικονομική λογική, η οποία ενθαρρύνει κάθε μετέχοντα στο εν λόγω σύστημα να εκπέμπει ποσότητα αερίων θερμοκηπίου μικρότερη από τα δικαιώματα που του χορηγήθηκαν αρχικώς, προκειμένου να εκχωρήσει το πλεόνασμα σε άλλο μετέχοντα ο οποίος παράγει ποσότητα εκπομπών μεγαλύτερη από τα χορηγηθέντα δικαιώματα (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine κ.λπ., C-127/07, EU:C:2008:728, σκέψη 32).

23 Εν συνεχεία, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/87 επιβάλλει τη δημιουργία συστήματος εθνικών μητρώων, προς «επακριβή καταγραφή» των πράξεων που διενεργούνται σχετικά με τα δικαιώματα εκπομπής αερίων.

24 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η γενική οικονομία της οδηγίας 2003/87 βασίζεται στην επακριβή καταγραφή της χορηγήσεως, της κατοχής, της μεταβιβάσεως και της ακυρώσεως δικαιωμάτων, των οποίων το πλαίσιο ορίζεται στο άρθρο 19 της εν λόγω οδηγίας. Αυτή η επακριβής καταγραφή είναι εγγενής στο ίδιο το αντικείμενο της εν λόγω οδηγίας, ήτοι στη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου, το οποίο αποσκοπεί στη μείωση των εκπομπών των αερίων αυτών στην ατμόσφαιρα σε επίπεδο το οποίο εμποδίζει κάθε επικίνδυνη ανθρωπογενή

διατάραξη του κλιματικού συστήματος και του οποίου ο τελικός σκοπός είναι η προστασία του περιβάλλοντος (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψη 27).

25 Επιπροσθέτως, όπως κατ' ουσίαν επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 65 των προτάσεών του, η μέριμνα για την ακρίβεια των στοιχείων και των συνθηκών σχετικά με τα δικαιώματα εκπομπής πηγάζει από τη βούληση του νομοθέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να βελτιώσει τη λειτουργία της αγοράς που δημιουργεί η οδηγία 2003/87, αποφεύγοντας τις στρεβλώσεις που θα προκαλούσε η αβεβαιότητα περί του κύρους και της ισχύος τους. Επιπλέον, πέραν του αμιγώς οικονομικού ή εμπορικού συμφέροντος για την αξιοπιστία και τη φερεγγυότητα της ως άνω αγοράς, αυτή η απαίτηση περί ακρίβειας καθιστά δυνατή την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η ίδια η αγορά, ήτοι την αντιμετώπιση της ρυπάνσεως. Η αντιστοιχία μεταξύ των πραγματικών εκπομπών και των εγκεκριμένων διά των δικαιωμάτων εκπομπής αποτελεί, για τον λόγο αυτό, επιτακτική προτεραιότητα του συστήματος εν συνόλω.

26 Προς τον σκοπό αυτόν, το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/87 επιβάλλει στους φορείς εκμεταλλεύσεως να γνωστοποιούν στις αρμόδιες αρχές κάθε αλλαγή αναφορικά με τη χρήση αυτής, η οποία ενδέχεται να καθιστά αναγκαία την επικαιροποίηση της άδειας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

27 Τέλος, υπογραμμίζεται ότι, κατά τον καθορισμό των ΕΣΚ τους, τα κράτη μέλη διαθέτουν ορισμένη διακριτική ευχέρεια (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 29ης Μαρτίου 2012, Επιτροπή κατά Εσθονίας, C-505/09 P, EU:C:2012:179, σκέψεις 51 έως 53). Κατόπιν περατώσεως της διαδικασίας του άρθρου 9 της οδηγίας 2003/87, υφίσταται τεκμήριο νομιμότητας υπέρ ενός ΕΣΚ, στον βαθμό που, κατά τη λήξη της τρίμηνης προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου αυτού, το ΕΣΚ θεωρείται οριστικό, ελλείψει παρατηρήσεων εκ μέρους της Επιτροπής, οπότε το οικείο κράτος μέλος μπορεί να το θεσπίσει (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2013, Επιτροπή κατά Λεττονίας, C-267/11 P, EU:C:2013:624, σκέψη 46).

28 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο αναπληρωτής υπουργός Αειφόρου Αναπτύξεως και Υποδομών διέταξε, με την απόφαση της 6ης Ιουνίου 2013, την επιστροφή των επίδικων δικαιωμάτων χωρίς αποζημίωση.

29 Κατά τη Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση και την Επιτροπή, η επιστροφή αυτή αποσκοπούσε στη θεραπεία μιας μη σύννομης καταστάσεως. Πράγματι, τα επίδικα δικαιώματα φέρονται να χορηγήθηκαν στην ArcelorMittal αποκλειστικώς λόγω του ότι η εν λόγω εταιρία είχε παραλείψει να ενημερώσει τις αρμόδιες αρχές, πριν την προβλεπόμενη για τη χορήγησή τους ημερομηνία, για την επ' αόριστον αναστολή των δραστηριοτήτων της εγκαταστάσεώς της στη Schifflange. Υπό τις συνθήκες αυτές, αφενός, η ArcelorMittal παρέβη, κατά τη Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση και την Επιτροπή, την υποχρέωση γνωστοποιήσεως του άρθρου 13, παράγραφος 6, του νόμου του 2004. Αφετέρου, πάντα κατά τη Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση και την Επιτροπή, δεν τηρήθηκε η απαίτηση του λουξεμβουργιανού ΕΣΚ κατά την οποία, σε περίπτωση αποξηλώσεως ή παύσεως λειτουργίας μιας εγκαταστάσεως, τα δικαιώματα εκπομπής δεν δύνανται να χορηγηθούν για την επόμενη χρονιά.

30 Όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 69 των προτάσεών του, η υποχρέωση του άρθρου 13, παράγραφος 6, του νόμου του 2004 συνιστά μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της διατάξεως του άρθρου 7 της οδηγίας 2003/87. Επιπροσθέτως, η απαίτηση του λουξεμβουργιανού ΕΣΚ να μη χορηγούνται τα δικαιώματα εκπομπής αερίων σε περίπτωση παύσεως λειτουργίας εγκαταστάσεως ανταποκρίνεται στα ίδια κριτήρια αυστηρής καταγραφής των εκπομπών και ακρίβειας των στοιχείων και των συνθηκών σχετικά με τα δικαιώματα εκπομπής, που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 24 και 25 της παρούσας αποφάσεως.

31 Στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο απόκειται να διερευνήσει εάν, εν προκειμένω, η ArcelorMittal πράγματι ανέστειλε τις δραστηριότητες της εγκαταστάσεώς της στη Schifflange από τον Νοέμβριο του 2011 και εάν η αναστολή αυτή μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «παύση λειτουργίας», υπό την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 6, του νόμου του 2004.

32 Εν τοιαύτη περιπτώσει, η οδηγία 2003/87 δεν αντιτίθεται στο να εκδίδει η αρμόδια αρχή, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, απόφαση διατάσσουσα την επιστροφή, χωρίς αποζημίωση, των δικαιωμάτων εκπομπής. Συγκεκριμένα, εάν μια εγκατάσταση έπαυσε τη λειτουργία της σε χρόνο προγενέστερο της χορηγήσεως των δικαιωμάτων εκπομπής, τα εν λόγω δικαιώματα δεν μπορούν, προφανέστατα, να χρησιμοποιηθούν για την επακριβή καταγραφή των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που δεν δύνανται πλέον να παραχθούν από αυτήν.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, η μη επιστροφή των επίδικων δικαιωμάτων θα έθιγε τις απαιτήσεις περί ακριβούς καταγραφής, ακρίβειας και αντιστοιχίας μεταξύ των πραγματικών εκπομπών και των επιτρεπόμενων εκπομπών, που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 23 έως 25 της παρούσας αποφάσεως. Όπως κατ' ουσίαν επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 78 των προτάσεών του, η επιστροφή των δικαιωμάτων που χορηγήθηκαν αποτελεί ζήτημα σχετικό με την εφαρμογή των κανόνων λειτουργίας του συστήματος που θεσπίζει η οδηγία 2003/87, προκειμένου να αποφευχθεί η στρέβλωση της αγοράς των δικαιωμάτων εκπομπής και να διευκολυνθεί, εμμέσως, η επίτευξη του σκοπού της προστασίας του περιβάλλοντος που επιδιώκει η εν λόγω αγορά.

34 Η διαπίστωση αυτή δεν κλονίζεται από το επιχείρημα της ArcelorMittal, κατά το οποίο η μόνη περίπτωση στην οποία η οδηγία 2003/87 υποδεικνύει την επιστροφή των δικαιωμάτων είναι εκείνη που προβλέπεται στο άρθρο 12, παράγραφος 3, αυτής.

35 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/87 είναι σχετικό με την επιστροφή των δικαιωμάτων «που αντιστοιχ[ούν] στις συνολικές εκπομπές [κάθε εγκαταστάσεως] κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους». Επομένως, από το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι αφορά τα δικαιώματα που είναι αναγκαία για την επακριβή καταγραφή των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που παράγονται από εγκατάσταση κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Επομένως, στην περίπτωση που αποδειχθεί ότι η εγκατάσταση στη Schifflange είχε παύσει τη λειτουργία της σε χρόνο προγενέστερο της χορηγήσεως των επίδικων δικαιωμάτων, η εν λόγω χρήση δεν είναι δυνατόν να έλαβε χώρα όσον αφορά τα δικαιώματα αυτά.

36 Υπό τις συνθήκες αυτές, η οδηγία 2003/87 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική διάταξη η οποία επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να απαιτεί την επιστροφή χωρίς αποζημίωση, πλήρη ή μερική, μη χρησιμοποιηθέντων δικαιωμάτων τα οποία κακώς χορηγήθηκαν σε φορέα εκμεταλλεύσεως, ως συνέπεια της παραβάσεως της υποχρεώσεως του τελευταίου να ενημερώσει έγκαιρα την αρμόδια αρχή για την παύση της εκμεταλλεύσεως ορισμένης εγκαταστάσεως.

37 Η διαπίστωση αυτή δεν κλονίζεται από την επιχειρηματολογία της ArcelorMittal με την οποία η τελευταία επιχειρεί να αποδείξει ότι τέτοια εθνική νομοθεσία δεν συνάδει προς το άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πράγματι, πρέπει να επισημανθεί ότι στην περίπτωση που τα επίδικα δικαιώματα κακώς είχαν χορηγηθεί στην ArcelorMittal, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων περί επακριβούς καταγραφής στις οποίες βασίζεται το σύστημα που θεσπίζει η οδηγία 2003/87, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι τα εν λόγω δικαιώματα ορίστηκαν εγκύρως ως δικαιώματα εκπομπής αερίων, υπό την έννοια της οδηγίας 2003/87.

38 Επομένως, η επιστροφή των δικαιωμάτων αυτών δεν συνιστά απαλλοτρίωση αγαθού περιλαμβανομένου ήδη στην περιουσία του δικαιούχου, αλλά απλώς και μόνον ανάκληση της πράξεως κατανομής δικαιωμάτων εκπομπής, λόγω της μη τηρήσεως των προϋποθέσεων που θέτει η οδηγία 2003/87.

39 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο δεύτερο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα δικαιώματα που χορηγήθηκαν μετά την παύση, από φορέα εκμεταλλεύσεως, των δραστηριοτήτων που ασκούνται σε εγκατάσταση την οποία αφορούν τα εν λόγω δικαιώματα, χωρίς αυτός να έχει ενημερώσει προηγουμένως την αρμόδια αρχή, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «δικαιώματα» εκπομπής αερίων, υπό την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/87.

40 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα επιβάλλεται να δοθεί η εξής απάντηση:

— η οδηγία 2003/87 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική διάταξη η οποία επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να απαιτεί την επιστροφή χωρίς αποζημίωση, πλήρη ή μερική, μη χρησιμοποιηθέντων δικαιωμάτων τα οποία κακώς χορηγήθηκαν σε φορέα εκμεταλλεύσεως, λόγω του ότι ο τελευταίος παρέβη την υποχρέωση να ενημερώσει εγκαίρως την αρμόδια αρχή για την παύση της εκμεταλλεύσεως ορισμένης εγκαταστάσεως,

— τα δικαιώματα που χορηγήθηκαν μετά την παύση, από φορέα εκμεταλλεύσεως, των δραστηριοτήτων που ασκούνται σε εγκατάσταση την οποία αφορούν τα εν λόγω δικαιώματα, χωρίς αυτός να έχει ενημερώσει προηγουμένως την αρμόδια αρχή, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «δικαιώματα» εκπομπής αερίων, υπό την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/87.

Επί των δικαστικών εξόδων

41 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Η οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 219/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2009, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική διάταξη η οποία επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να απαιτεί την επιστροφή χωρίς αποζημίωση, πλήρη ή μερική, μη χρησιμοποιηθέντων δικαιωμάτων τα οποία κακώς χορηγήθηκαν σε φορέα εκμεταλλεύσεως, λόγω του ότι ο τελευταίος παρέβη την υποχρέωση να ενημερώσει εγκαίρως την αρμόδια αρχή για την παύση της εκμεταλλεύσεως ορισμένης εγκαταστάσεως.

Τα δικαιώματα που χορηγήθηκαν μετά την παύση, από φορέα εκμεταλλεύσεως, των δραστηριοτήτων που ασκούνται σε εγκατάσταση την οποία αφορούν τα εν λόγω δικαιώματα, χωρίς αυτός να έχει ενημερώσει προηγουμένως την αρμόδια αρχή, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «δικαιώματα» εκπομπής αερίων, υπό την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/87, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 219/2009.

(υπογραφές)